

dit. To smo uže omenili, ko smo rekli: Komu ni jasno, da so največe zadeve domovine: vera, narodne pravice in družbinski interesi odvisni od volitev, da je toraj vse ležeče na tem, ali pridejo na krmilo vrli ali nespособni možje. Da! vaša biša, njiva, vinograd, družina vaša z otroci in vnuki vred — vse je odvisno od volitev. Kako bi toraj volitve ne bile najvažnejša vestna dolžnost!

„Kaj naj toraj storimo s svojo volilno pravico?“ bo morda kdo prašal. Še enkrat rečemo: „te pravice se mora vsak poslužiti, to je: voliti mora in prav voliti, ne napačno.“

1. Voliti moramo. Pravica ta nam je dana za blagor domovine, katero moramo po božji naredbi ljubiti in služiti jej z vso požrtvovalnostjo. No, če prav volimo, jej lahko najbolje služimo. Kolikokrat uže ni en sam glas pripomogel najboljšemu kandidatu do večine! Ako bi mu pa tega glasú prav treba ne bilo, da bi bil izvoljen, vendar močnejša večina dá njegovi izvolitvi več veljave in važnosti. Ravno tako vsak vé, da je večkrat tudi le eden glas pripomogel nevrednemu do zmage. Kolikokrat so nastali najhujši nasledki uže samo iz tega, da najboljši meščani in državljani niso marali voliti! Kdo je strašno moritev o veliki francoski revoluciji ukazoval? Manjšina, to je, nekoliko krvoželjnih trinogov; a ti so prišli do večine le zavoljo tega, ker so, žalibog! dobri ljudje zdržali se volitev.

2. Voliti pa moramo prav. Zato treba volilcu, da postopa resnobno in po prepričanju. Ker je vse, kar nam je drago, vera, rodovina, narodnost, odvisno od te važne dolžnosti, volilec ne sme brigati se za osebne interese, sorodstvo (žlahto), strankarstvo in prijateljstvo. Voliti mora najboljšega, najpoštenjšega, kateremu je vera, narod, rodovina in domovina draga. Le taki možje so vredni naših glasov in takim jih ne moremo odreči, ako nočemo grešiti zoper svojo vest, narod in Boga.

To so resni nauki, ki nam jih daje vera in pamet; primerni so za vsak čas, za vsak kraj. Naj se širijo po vsaki deželi, da se jih ljudje spominjajo, kedar pride ura in čas, ravnati se po njih!

Naj rodoljubi naši kakoršnega koli stanú, ki imajo zaupanje pri ljudstvu in upliv do njega, uže danes postanejo nadzorniki v svoji okolici, da nam sovražniki ne vsejejo ljulike med pšenico!

Socijalne stvari.

Je li treba predrugačiti postavo,

po kateri se zadnjih deset let vojaki nabirajo v našem cesarstvu?

Enoglasni odgovor na to vprašanje je, da je predrugačenja te postave treba, katera je bila leta 1868. za Avstrijo in Ogersko ukrenjena za 10 let, ki so zdaj pretekla. *) Ne le vojaški, temuč tudi drugi tako imenovani „veliki časniki“ so, zagovarjaje potrebo, da se nekoliko spremení ona postava, tolike kupe predlogov napisali, da jih ministerstvo v enem mesecu prebrati ne more, če bi jih tudi prav pridno bralo.

Med vsemi predlogi za premembo te postave so pa po besedah časnika „Reform“ predlogi g. V. Božana, odbornika kupčijske in obrtnijske zbornice dunajske, najbolji. Predlogi njegovi so podprti s statističnimi dati in stojijo posebno na narodno-gospodarskem stališču.

*) Prihodnji državni zbor bo imel tudi to jako važno stvar rešiti, ker sedanji zbor, po večini liberalni, je tudi to zanemaril.

Vred.

Naj povemo sedaj Božanovih 6 predlogov.

Prvi predlog svetuje, naj se vojaška dolžnost še le z 21. letom prične, ne pa uže z 20. Život 20letnega rekruta še ni popolnoma razvit in to posebno pri narodih vzhodnjega dela (Rusinih in Rumunih) našega cesarstva ne; zato kažejo zdravniški zapisniki, da premladi fantje zeló bolehalo pa tudi mrjó. Prav za prav bi bilo najbolje, ko bi se še le 24letni fantje v vojaščino jemali; ker pa to bi morebiti na druge strani neprilčno bilo, naj bi vojaška dolžnost vsaj ne pričela se pred 21. letom.

Drugi predlog Božanov svetuje: naj se vojakom hrana zboljšša, kajti sedanja ne zadostuje želodcu mladega moža, in to tem manj, ako mora on svojo telesno moč v službi zeló napenjati. Vojaki v drugih državah dobivajo na dan več mesa, več moke, več sočivja in še kruha več. Tudi dnina, ki se v denarji vojakom izplačuje, je pri nas manjša kakor pri mnozih drugih armadah.

Tretji predlog meri na to, da bi se inštitut „enoletnih prostovoljcev“ bolj razširil, to je, da bi, na primer, tudi taki mladenči, ki so gimnazijo ali realko dovršili in pa so uže kaj postali ali se kakega umeteljstva poprijeli, se za enoletne prostovoljce sprejemali, vendar pa le k preskušnjam podoficirjev dopuščali.

Dalje hoče gosp. Božan, da §. 55 vojaške postave vendar enkrat resnica postane, to je, da se vpelje vojna taksa in nje dohodki obrnejo na pomoč takim družinam, katerih očetje so morali v vojsko iti. Sramotno je — pravi gosp. Božan — za vojaka, ki je moral dom zapustiti, ako vidi in vé, da njegova rodovina mora beračiti miloščino. Po nasvetu Božanovem naj bi županstva pobirala vojno takso, ki bi po vsem cesarstvu znesla kake 4 milijone gold.

Naposled želi gosp. Božan še tudi nekako predrugačenje o službi brambovcev in sicer tako, da bi vprihodnje le starejši rezervisti se brambovcem vrstili. Zdaj je narobe; če se le količkaj več vojakov v vojsko pokliče, zaostane veliko mladih ljudi, rezervisti starejši, 30letni možje, pa se pokličejo pred unimi.

To so predlogi gosp. Božana, ki je po naročilu dunajske kupčijske in obrtnijske zbornice izdelal poročilo o predrugačnji vojaške postave. Marsikak dober nasvet nahajamo v navedenih predlogih; al Bog vedi, ali se bode kaj gledalo na skušnje 10letne ali ne.

Splošna dolžnost vojaku biti vsacemu, kdor je za vojaščino sposoben, je res lepa ideja v principu (načelu), al v dejanski izvršitvi ima nadlóg in nesreč v družinskem življenji brez števila. Kje za Boga so še tisti časi splošne civilizacije, da na svetu ne bode krvavih vojsk, v katerih se ljudje drug drugega koljejo kakor živina in se onim hvala poje, ki so več krvi svojega bližnjega prelili!

Ozir po svetu.

Črtice iz Bosne.

(Konec.)

Počasi naprej pomikaje se pridemo do nekega precej globokega jarka, po katerem teče potok. Prvi voz se tu vstavi in mladi Turek zakriči:

„Naprej, lenubi!“

„Ne moremo“ — odgovori voznik — „brv je podrtá.“

Na to vatopimo vsi naprej, moj Bošnjak ne spusti hadžija izpred oči, meni pa zašepetá na uho:

„Tu ni vse v redu. Ko smo šli sèm, je bila brv še cela in sama se ni podrla. Jaz nisem krščen, če tega niso storili lopovi. Pazi na-se in na hadžija.“